

ELŐFIZETÉS :

egész évre:

a „Bácskára” 6 frt.
 „Bácskai gazda” mellék-
 lappal 7 frt.
 „Bácsmegyei tanügyi fü-
 zetek”-kel 8 frt.
 A lap szellemi részét il-
 lető küldemények a szer-
 keztőnek, anyagiak a tu-
 lajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ :

egy 1 hasábos petit sor 10
 kr., többzori hirdetésnél
 olcsóbb. Nyilttér sora 25
 kr. Bélyegdíj minden hir-
 detésnél 30 kr. A hirdeté-
 sek BITTHERMANN NÁN-
 DOR nyomdájában és a
 szerkesztőnél fogadtat-
 nak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára **15** kr.Megjelenik e lap minden **7., 14., 21. és 28-án**Egyes szám ára **15** kr.

Zombor, 1880. jan. 28.

Általánosan elfogadott valami, hogy az emberiség folytonosan előhalad s hogy visszaesés egy volt előbbeni állapotba lehetetlen. Ott, hol volt már egykor civilizált nép, hogy annak romjain vad indus fejedelem uralkodják, azt mondják lehetetlen.

Nem akarunk a felől vitázni, lehet ez egynek-másnak nézete, mely idővel lényeges változáson megy keresztül, de mindenesetre látunk oly dolgot ismétlődni, mi nem mutat haladásra, azonban az a civilizáció hátramaradását nem állapíthatni meg.

Volt idő, hogy a királyfiak mellett gyermekek neveltettek azért, hogy a midőn azok valami csint tettek s büntetést érdemelni látszottak, ezek kapjanak ki derekasan, a mely eljárást tanuságos például most is látunk egyes állapotoknál előfordulni.

De hát mind ez mit sem bizonyít Halad a civilizáció a maga útján nem csak egyeseknél, de egész néptömegeknél s a mint Zombor mint megyei középpont, úgy egész megyénk is állításunk igazsága mellett szól. Különben ha mi nem mondjuk, írta Itelin, hogy »tiz személy között, kik húsz év óta születtek alig lesz egy ki aránylag jobban nem neveltetett volna, mint szülei.« S a jó nevelés csudát mível.

Egy futó pillantást vetve csak e tekintetben Zombor s megyénkire örömmel mondhatjuk hogy a mely helyek csak borivás, dinom-dánomról voltak híresek, immár jelentékeny tényezői, fészkei az előhaladásnak.

Bármely oldalról tekintjük középpontunkat s megyénket csak jót regisztrálhatunk. Népnemlése jó lábbon, középtanodái a kor követelményeinek színvonalán, gazdasági viszonyai rendezet-

ten, közigazgatása jó kezekben elég biztosítékok arra nézve, hogy haladunk.

Egyben nem állunk fényesen, pedig ha tulajdonképp haladni akarunk, ennek meg kell vetni alapját Ez **a nőnevelés.**

Megyénkben eddig erre legkevesebb tétetett, pedig jövőnk képe csak akkor lesz derült, ha majd a nép nagy tömegében »az anyák durvasága megszűnik a gyermekeknek kártékony példa lenni.«

A jól művelt anyák által fog a néptömeg megnyeretni az emberi méltóság megkivánta élet számára; belőlök támadnak majd a haladás folyton megújuló, ifjú erői.

Vegyék ügyeink intézői fontolóra csekély szavunkat s tegyenek e tekintetben is, mert a jelzett dologban tenni első kötelesség, hogy ügyeink a kivánt mederben folyjanak, jólétünk virágozzék, mint azt a komoly idő s saját magunk boldogulása kívánja.

Sincerus.

Visszapillantás a múlt évre.

II.

(Folyt. és vége.)

Déli szomszédunk, *Italia*, még mindig a szervezkedés útján van. A roppant nyomor, a kiűtött nyomasztó éhség csak növelik a bajokat. Az *egyház feje* világra szóló körlevelet bocsátott ki az igazi, a vallásos tudomány, kiválóan a bölcsélet művelése iránt. Szintén nevezetes a pápáról, hogy kegyelmes *főpásztorunkat a múlt év folyamán nevezte ki bibornokává, s hogy 5000 lírát küldött Szeged vízkárosultjainak s 6000 lírát adott legújabbban Olaszhon szegényeinek.*

Franciaország nagyszerű tüntetésekkel összekötött ünnepélyt rendezett a szegedi árvíz-károsultak segélyezésére, hol több mint 20,000 ember lepte el az operaházat, s több összegyűlt egy negyed millió franknál. A *köztársaság* egyébként még mindig nem érzi magát elég erősnek. A múlt évben választott elnök, Grévy Gyula,

erélytelennek látszik. A francia püspök *Párisban katólikus egyetemet* nyitott a múlt őszön.

Ami *Angliát* illeti, az kettős háborút folytat, és pedig *Ázsiában* az afgánok, *Afrika déli részén* a vad zulu-kafferek ellen. Mindkettőben sok vér folyt, s Anglia fiaival áldozatul esett *Napoleon Lajos is*, ki III. Napoleonnak egyetlen fia volt. El volt foglalva Anglia a *Kis-Ázsiában* foganatosítandó reformok sürgetésével és *Egyiptom* pénzügyei rendezésének ellenőrzésével is.

Európa kisebb államai nyugodtan haladtak tovább eddigi munkálkodásukban, s legfeljebb *Belgiumot* kell felemlitenünk, hol egyes vallásellenes iskola törvényével felizgatta a kedélyeket, és *Spanyolországról* melynek királya, II. Alfonzo, a felséges ausztriai uralkodóház egyik főhercegnőjével, Krisztinával, lépett házassági szövetségre. Élénk emlékekben vannak még az erről hozott többféle közlemények, s a spanyol nép nemes hődotat nyilvánítások között adott kifejezést jó kívánatinak uralkodója újabb házassági frigyét illetően.

Ez a múlt 1879. év fontos eseményeinek futólagos áttekintése, s vajha az új év, *új fényt, új tavaszt, új boldogságot hozna* hazánkra s Európa összes népeire.

Keletéri.

Ada, 1880. jan. 20

Megyénk földrajzjáról.

Alig képzelhető már nagykiterjedésű megyénkben oly tanító, ki nem ismerné a ministerium újabb tanter-

vét, ki ne tudná, hogy a népiskolai első és második osztályban, t. i. a gyermek első és második tanévében a szülőföldismét, a földrajzból a legelső oktatást beszéd- és értelemgyakorlatok alapján kell megkezdenie; s hogy a harmadik osztály tanulói már külön leckékben tanulják a szülőföld, a környék, a megye leírását, ez osztálynak igen fontos oktatási tárgyát.

Legkisebb szándékom sincs e helyen a földrajz kezelését részletesen adni, szükségességét vitatni pedig éppen nem, mivel ez már sokszor megíratott jelesek által a különféle tanügyi lapokban. Azonban még sem nagyhatom említetlenül, hogy a földrajzi oktatásnál is ama általános elv követendő, melyszerint „a népiskolákban minden előadandó tantárgynak szemléltetésen kell alapulnia“, s így a földrajznak is ezen alapról kell kiépülnie.

Nevezetesen: az első osztályban megismertetik a látkör, az égtájak, a tanterem, a lakhely, szemléltetik minden mi az iskolában, az utcán, a szülői háznál van, mi a gyermek érzékei alá eshetik. A második osztályban ezek már körülményesebben szemléltetnek; s miután a helység, annak családi és polgári állása, magán- és középületei, utcái, terei összekötve földrajzi előfogalmakkal — megismertettek: kihátva a községből a határra, a határban található síkok, dombok, patakok, folyók, csatornák sat. ismertetésére: észrevétlenül olvad át a tanító a beszéd- és értelemgyakorlatok után a földrajz valódi tanításába, átvezetvén tanít-

TÁRCA.

Nem ért a világ.

Nem érti a világ,
Hogy szemre vig vagyok,
Holott velőm is ég —
Gyötrelmim oly nagyok.

Ilyen a temető:
Fölszint fű, lomb, virág,
Alant meg az örök
Sír szörnyű férgé rág.

Mért is ne lenne vig,
Sallangos a lepel,
Mely szép ravatalon
Halott *szívet* fed el?

Hisz sorsa más se volt,
Mint pusztá szenvedés;
Hadd légyen muzsikás
Bár most a temetés.

M. I. L

Utazás hölgyekkel.

(Udvariatlan észrevételek)

A népmozgalom legsajnálata traméltóbb berendezését kétségtelenül a gyermekek képezik. Az ég tudja mennyire szeretem ez édes piciny és tehetetlen teremteseket s főleg ha eléggé vigyázók voltak a 16-ik évet elérni, és holmi kedves névre mint Ilma, Anna, Olga, stbire kereszteltették magukat. De ha a közönséges polgári életben az ifjabb gyermekeket csak akkor tudom kimenteni, ha valami csinos dajka karján, vagy egy szép nevelőnő kíséretében járnak, nem átalom constatálni, hogy utazások alkalmával hatalmasan idegenkedem tőlük. Megvagyok győződve, hogy Herodes király csak egy, ily porontyokkal tett vasuti utazás után hozta ama a Betlehem vidéki történetben oly nevezetes gyermek-kiirtási határozatát. Át kell hogy élte legyen ezt az ember, hogy beszélni tudjon felőle.

A korzalmas dolog rendszeren következőkép fejlődik ki. A vonat még a pályaudvaron áll, az utasok már mind elhelyezkedtek, örvend az ember, hogy a coupéban még néhány üres hely marad, már kezében van a szíj a csengetyüsnek, hogy 3 adszor huzzon rajta, akkor hangzanak fel messziről elkésett turisták hangjai. Hallani lehet a szolgál hangját, hogy sietteti őket

ványait a térkép ismeretére, a tanterem, az épület egyszerű lerajzolására.

Ily módon szerzett helyi s földrajzi tájékozás után a harmadik osztály tanulói külön kijelölt félórákban a szülőföld, a környék, a járás s a megye rendszeresen összeállított ismeretekből nyernek oktatást, az alfokozatok pontos megtartásával. Igen természetes, hogy az összekötő (syntheticus) tanmenet követendő.

A járasok, s az egyes községek ismertetésénél szűkebb körben megemlítetik a földtalaj, az ezen tenyésző növények és állatok, a lakosok foglalkozása, az ezekből származó kézmű- és gyáripar; sat. nem feledve el a történelmi részt sem, valamint az erkölcsi, s nemzetgazdászati, a tanügyi emelkedést. Ekkép az egész megyét megismertetvén a tanítónak utazva-tanítása egy kerek egészet képezend.

Nem feleli egyszersmind a hazafias érzelmű tanító hangsúlyozva elmondani és elmondani tanítványaival azon viszonyokat, melyekben ők a tanítók-, a szülők-, az egyházi- és polgári elöljárókkal állanak, s egykor majd polgártársaikkal, a községgel szemben állani fognak. Nemkülönbén ezen viszonyokból származó polgári kötelességekkel is megismertetni őket.

Tekintve a földrajz alaki és anyagi célját, az országos s a püspöki kar által kibocsájtott tanterv szoros figyelembe vételével fogtam egy csekély földrajzi művecskének megírásához, melynek címe: „Bács-Bodrog vármegye rövid leírása“ megjelent folyó évben.

Megyénk földrajzitanításának gyakorlati módszerét tekintve, minden tanító az általános paedagogiai és didactikai elvek szerint a maga községéből indul ki, onnan a környékbe sat. Nagyon természetes, s ezt minden szakértő tanító beismeri, hogy az ily szakkönyvecskének a megye székhelyéről, a központból kell kiindulnia, a szerzőnek azt mintául felvennie. — Ezt tettem én is.

A fővárosban, s több megyében korszerűnek, hasznosnak találták a legjobb üggyársaink mellett a tanfelügyelő urak, a tanítóegyletek gyakorlati előadásra szakkönyvecskéül a megye leírását kinyomatni, a gyermekek kezébe adadni. Ez is mutatja, hogy napjainkban a tankönyvek és segédkönyvek bár elég számban vannak, nem fogynak, hanem szaporittatnak, melyekben a tanító a tananyag mennyiségéről elég tudatot szerezhet magának.

A practicus tanító tudni fogja, hogy mily körülmények közt értékesítheti azt, mit mi a kérdéses szakkönyvecskéből kihagyunk, s miket tart fölöslegessékné, ami abban találtatik.

Ami végre a didactica némely elveit illeti, tárgyunkkal szemben, mint még idevonatkozót, fel kell említenünk: *legyen a tanítás a gyermek egyéniségéhez alkalmazott.* Egyéniség alatt itt különösen a kor, képesség és véralkat értendő. — Ez okból tehát nyílt kérelemmel fordulok a megyei lelkes magyar tanítókhöz, miszerint a népoktatás érdekében szóljanak a kiadott

mert a vonat mindjárt megindul. A coupé ajtaja felnyílik: „Csak ide tessék — itt van hely elég.“

Kedves női alak suban be elasticus léptekkel megfordul az ajtóban és visszaszól: „Nyujtsd be nekem a gyermekeket!“ Legelőbb egy körülbelül 4 éves fiú jelenik meg, ki szembetűnő zavarában azzal kezdi meg debutjét, hogy azon problémával foglalkozik, miként lehetne egész öklét szájába hozni. Őt követi egy világos szemű kis hölgy, ki alig élt át még 2 tavasz hónapot, aztán egy borzasztó cseh coloss istentelen ülési apparatussal, ki karján egy fiatal kis urfit visz, ki egyelőre alunni kegyeskedik.

Mama átveszi a parancsnokságot: „Ne ülj az ablakhoz Kati roppant a léghuzam . . . Te hozzám jösz Karesi . . . nana Berta, hisz bepiszkolod annak az urnak a kabátját . . . Vedd ki ujjaidat szádból Karesi . . . Meg van minden? . . . a kosár, plaid, esernyők?“ . . .

Minden rendben van. Mama egy keszkenőt vesz elé és az alvó csecsemő arcára borítja. Azután fellélekzik, télenken vizsgálja az utitársakat, és mentegetőleg véli hogy: „A gyermekek nem esnek majd terhőkre az uraknak.“ Szerenesétlenségre az asszony fiatal és szép, úgy hogy az utasok közül a legmogorvább is néhány semmitjelentő szót morog. Hanem a kedves

anya nemsokára dementálja magát. Karesinak meg van az a fránya szenvedélye, hogy amit csip mind kiveti az ablakon. No persze valamit tehet az ember a roszul honorált vonatörök kedvéért is. A kiesiny alvó kelepője csak isten segítségével menekült meg. De másrészt alighanem a messzelátó gondviselés könyvében volt megírva, hogy mama jobb keztyűje a 217-ik számú vonatöré legyen, aztán Berta képeskönyve kétségtelenül kimondhatlan örömet szerzett a 240-ik számú villa legfiatalabbik sarjadékának.

Mama türi a veszteséget, mint ahogy az a legszentebb keztyűjében megsértett hölgyhöz illik. Karesi felhivatik, hogy „szégyelje magát az urak elöl“ és ütést kap a kezére. A fiú könnyekbe tör ki, és Berta kinek már képeskönyve odaveszte óta vízben állnak szemei, nem tud jobbat cselekedni mint hogy secundál bátyjának, miközben kettős buzgalommal engedi át magát azon előszeretetének, hogy az uraknak a esizmaikon hágdosson. Ezen ünnepélyes és roppant kedvező pillanatot legalkalmasabbnak tartja a csecsemő maga részéről is actióba lépni. Mig Karesi sirása közben mégis egy pár articulált hangot ad ki, mely a hangszinezetben tán a „hihi“ és „buhu“ között mozoghatna, és Berta mind a tyuk a tojásnál magában kotkodácsol, addig a legfiatalabbik olyféle zajt okoz, mely egy kis

művecskéhez, a könyv jóakaratu megbirálását a megyei lapokban éppen úgy, mint a tanügyiekben örömmel veszem.

Fridrik Tamás
tanító

Az álarcos bál.

— A helybeli jótékony nőegylet által a városháza termeiben folyó hó 24-én rendezett álarcos bál minden tekintetben igen jól sikerült. Éjfél előtt a zsúfolt termekben alig lehetett mozogni. Álarcosok meglepő nagy számban jelentek meg. Nem volt helyes, hogy a kik beléptükkor rögtön megismerték őket, vagy pláne akik a titokbantartás föltétele alatt tudták ki jelmezüket, nemesak bizalmasaiknak, hanem fenszóval az egész bálnak elhírdették: melyik kiesoda? Ha már valaki a közjókedvért maskarát csinál magából s úgy szólván csak az az egy ohajtása van, hogy meg ne ismerjék: igazán gyöngédtelenség ettől az egy élvezettől is megfosztani. Megjelentek: Leovits testvérek Szabadkáról, mint oláh nők; Popovics Dusánné, m. rokokó; Ruzsits Tóni, m. konduktor; Jakobovics Karolin, m. markotányosnő; Bikár Mari és Jovánovits Batutné, m. Jokey (zsokék); Jorgovits Zórka, m. iskolás gyerek; Deák Etelka, m. bunyevác lány; Szibenburger Zsuzsika, Tripolszky Béláné és Nagy Irma, mint olasz nők; Purman Terka, Dalmái Klementin, Wundszam Gizella és Berényi Vilma mint éjkirálynők; Ruzsitzky

Klaudia, mint nap; Wagnerné, Friedmanné, m. cigány-nők; Szólné, m. svábasszony; Falcione Milla, m. fantázia-hölgy; Wundszám Ida, m. vadász; Parkovics Emma, m. török nő; Hercenberger Mariska és Matild, mint magyar menyecskek; és ? — és Virter Károlyné, mint rokokó.

A kik nem jöttek maszkban, vagy jelmezben, azokat nem nevezzük meg — úgy is láthatta mindenki. A kíváncsiaknak a nőegylet javára esendő egy forintnak beküldése után, azokat is megküldjük.

Mivel a bálnak számos bevallott gyermekes céljai mellett, minden időkre fen fogja magát tartani az a komoly intentió, hogy a kétnembeli fiatalság ott bizalmasan érintkezhessek: komoly társadalmi nézeteket valló embernek okvetlenül az olyan bált kell leginkább magasztalni, a melyik az idézett bizalmas közlekedés kifejtésére a legtöbb tényezővel rendelkezik. Már azt elemezni szerezsenmosás volna: vajjon az elrejtett arc fokozza-e a bizalmasságot. Mihelyt az ember érzi, hogy személyazonosságának megállapítása lehetetlen vagy legalább kétes: rögtön tágulni érzi magán ama bilineseket, melyeket különben a szavaiért és tetteiért való felelősség kötelel tudata ver egész viselkedetére.

Egy szó, mint száz: a ki okoskodni akar, ne menjen bálba; mi, modern fiatalok, oda mulatni megyünk. És a ki azt meri mondani, hogy még az álarcos bálon se mulatta ki magát: az megérdemlené, hogy elvigyék tíz esztendőre karthausi barátoknak.

kecske mekegése és a fűrészsibaja közt foglalhatna tényleg helyet.

Most jön csak igazán zavarba a mama, csitításai elhangzanak a lármában, és a symphonia még ténny tovább is tart, ha az utasok meg nem könyörülnek a szegény asszonyon. Karesit térdemre veszem az ablakhoz ülök véle, és hirtelen lekapva fejéről kalapját azt mondom hogy elvitte a bubus. A gyermek pityeregni kezd, siettem tehát egy pár varázsszót küldeni, mire a kalap újra előtermett. A gyermeknek ez nagyon tetszett, mint egy félistenre tekint reám, aztán nem sokat gondolkozik, és csakugyan kidobva az ablakon kalapját, kér hogy teremtem neki újra elő . . . Szerencsére volt még egy sapka proviantképen. A kis Bertát még egy másik ur foglalkoztatja. Szabad neki a „Reise-Courier“-el játszani ott van a Sacher „Insecten Pulver-e“ gyönyörködik a Dr. Handler Mór vastag nyomatú betűm és kérdi hogy ez minek kell. Egy beteg arcu fiatal ember roppant malitiát képzel e kérdés alatt — és elpirul. Hanem nemsokára belefáradnak a mulatásba és szépen elszenderegnek. Az utasok a paradicsomi korba képzelik magukat — de csakhamar ki kell ábrándulniok.

A kis poronty a pólyában, miután jóllakott, nem ismer kedvesebb időtöltést mint hogy unalmában újra

neki kezd, de most már erősbödött torokkal. Kati karjain ringatja, és a kelepelón a chinai nemzeti himnust executálja, miközben a dallamot szöveggel is kíséri, hogy: „nina nina.“ A gyermeknyelven ezen „nina“ állítólag rögtöntörvényi felszólítás az azonnali elalvásra. Hanem a kis lázító úgy tesz mintha őt a dolog nem is érdekelné, és kedélyesen tovább zeng. „Add nekem a gyermeket“ szól végre a mama, és átveszi a kis teremtményt, miközben igyekezik magát nála behizelegni.

„Mi bajod picikém? — nina nina“

A picike tovább sir.

Odateszi óráját füléhez: „Hallod angyalom — tik tak — — nina — nina“

Az angyalka tovább sir.

Az ablakhoz viszi: „Látod azt a nagy kutyát?“ kérdi és egy szénásboglyára mutat, mely ép tova repül „ez megeszi mucikámat . . . nina . . . nina.“

Mucika nem fél a kutyáktól, melyek tulajdonkép szénásboglyák — nem imponál neki a legkomolyabb tárgy — még az állomásfőnök veres sapkája sem, hanem szépen sir míg bereked, akár egy énekes 10.000 fit fizetéssel és 12 havi szünettel — aztán szépen elalszik és huzza az igazak álmát, mintha mi sem történt volna.

Ad vocem *barát!* Volt ott kettő.

Az egyiknek olvasója is volt; ami helytelen dolog, ha eltekintünk attól, hogy bolondnak minden szabad. Márpedig az, a ki szántszándékosan megeszelősödik, magyarul: bolond. Azt szeretnők csak tudni, hogy mulya-e különben is? Mert ha azért nem beszélt senkivel, minthogy tudatában van mulya voltának: akkor minden tettetése dacára is okos ember. De ha azért hallgatott, hogy elmenjen okos számban, akkor maszkal úgy, mint maszk nélkül, bolond ember.

Másik kollégája, aki szinte az imádságról koldult, már okosabb bolondnak látszott. Nem hiába! — mert németül terjesztette a malasztot. Persze, birkaszedő hivatalos körútja alkalmával megismerkedett még Barepugyon (magyarul: Parabuton) egy tagbaszakadt *sráb-asszonygyal*, aki ott vallásos hevültében eltekintett attól, hogy az anyabirka is csak egyszer ellik, s a kapott bűnbánó cvikipuszi fejében, az ura tudtán kívül is feldobott a kocsiderékjába egy csecsszopó báránykát.

Lelke rajra! Tény hogy jó szakember! Bebizonyította ugyanis a r. k. anyaszentegyház egyetemeségét az által, hogy fünek-fának kurizált. Különösen a *narancs és cibromfának*. Mert volt ott három. Már persze csak *annyiban*, amennyiben a terméket a nemzet helyett költőileg használni szabad. A *három olasz nő közül* a fiatalját szedte karra — kettő kisasszony lévén. Ez is csak vallásosságát bizonyítja; a Mester is szerette a kisdedeket; koruk ezeknek az írásban adva nem lévén, ő husz évet látszott maximumul fölvenni.

Szent irtózáttal húzódozott a *zsibvásáros zsidótul*, a ki pedig folytonosan gyerekkharisnyákkal kínálhatta; gyengéd célzással levén arra, hogy az apostolok saru nélkül jártak.

Megsokalván lábatlankodását a szép *konduktor* (latinul értők számára: *conductrix*), karon fogta, gőzmozdony hijában belekaecintott petrolór szemével fölszentelt kebelébe és elepediálta, nehogy kérdezősködjék az olasz nőktől tovább is — nyilván . . . a pápa felől.

És rettenetes! Mi lett a barátul? A világ romlottsága úgy ráragadt, hogy másnap kivetközött. Magam láttam Szabadkán — civilben.

Lehet, hogy e végzetes lépésre a szép *cigányasszony* szerencsés jóslatai ragadták. Ennek ment legjobban az üzlete. Kivált az a babonás *bunyerác lány*, úgy kerülgette, annyira hányatta vele a kártyát, mint ha az megtudta volna mondani, hogy az a zsidó csak huncutkodik, de nem *zsidó*. Magyar az, olyan magyar, mint az a két *magyar menyecske*, a ki összeszidta a Slajmit, hogy minek kínálgatja nekik a púdert, adjon inkább szép szóért egypár gyémántos melltűt. Erre a szóra mindjárt kész lett a vásár. Nincs az a zsidó bolt, a melyik annyiféle ringyet-rongyot rejtegetne. Az egész közönség szája ízének megfelelt kirakata.

Találtak ott az *oláhnők* egérfogót, az *iskolásgyerek* griffit, a *radásznő* főjtást, a töröknő esibukot, a Jokey (*zsokék*) szíjostort, kutyanyakravalót, a *konduktor* füttyölőt, a *markotányosné* pakoló papirost. Venni pom-

Könyörületes fátyolt vonok az ezután történetekre! Mikor Karesi felébredt vad és félelmetes tekintettel oly kívánságot fejezett ki, melyet jólnevelt kutyák az ajtón kaparás által szoktak jelezni — mikor az urak elővigyázólag a coupé másik zugába húzódtak — és mily áhitatosan várták a következő állomást. Ami aztán történt azt nem tudom.

Hanem azért léteznek kellemes utazások is hölgyekkel, hanem persze hogy igen okosan teszük ha ezen időre aztán a picinyeket otthon felejtik, jó ór azokra — a férj.

Blitz Sándor.

Hogy lehettem volna háziúr Pesten?

— Elbeszélés egy philologus naplójából, —

Írta: *Dekker Gyula.*

(Folytatás.)

III.

Hogy mit szolt odahaza szállásadónóm, meg hogy mikép hurcolkodtam, az nem tartozik a dologhoz, elég az hozzá, hogy új lakásomon a muzeum utcában voltam.

Valamikor nagyon régen hallottam azt a mondatot, hogy az álom, melyet az ember oly helyen, hol először van életében, álmodik, be szokott teljesedni.

Kíváncsi voltam tehát, hogy vajjon miféle álom

fog engem új szállásomon megörvendeztetni, melyből jövőmre következtethetnék.

Azonban lefekvésemkor akár mennyire igyekeztem magam elé állítani azt az ideális alakot, minduntalan egy vén boszorkány állt előttem, ki olyan csunyán nevetett rám, hogy magam is megboszankodtam fantáziámra, mely tökéletesen csötörtököt mondott.

Igy tusakodtam magamban míg végre az álom megkönyörült és édesdeden elszunnyadtam.

Azonban képzeljék miről álmodtam. Semmiről; egy sánta gólyát láttam tollaskodni, melyet midőn megakartam fogni elrepült. Ennél már haszontalanabban nem álmodhattam. Boszankodtam végtelenül, hogy még reggeli kávé sem izlett, folyton sánta gólyákat láttam magam körül ugrálni.

Igy telt azután két, három nap. A sánta gólyák kezdtek emlékeimből elpusztulni s helyöket az a kinzó gyötrő gondolat foglalta el, hogy hát ha az én szép ismeretlenem nem lakik e házban, mert a mióta itt vagyok nem láthattam. Jártam, keltem mindenfelé, egy nap tizszer is felszaladtam lakásomra, de hasztalan, eltűnt, merre, hová, azt senki sem tudja, vele ment természetesen az én nyugodalmam, vele ment az én tanulási kedvem is.

Egy este ilyenféle gondolatokkal tépelődve bal-

pásan lehetett tőle, mert nemcsak részletfizetésre adott, mint atyafiai szoktak, hanem hozomra is. S ez előnyös — mert tagadván kilétét, nem kell félni paragraphuscitáló keresetlevelétől.

A markotányosné rozsz üzletet csinált mellette; nem kelt, csak a pislantása. Nem szántam volna elmenni vele Boszniába.

Ellentétet képezett ehhez a reális alakhoz a derék termésű *fantáziahölgy*. Ugy andalgott, mint a gazdavesztett udvaron a *camilla*. Mikor a hajnalszülte *nap* bearanyozta légbenjáró sugaraival fékevesztett képzelgését: elfeledkezett egészen, hogy az a *három éjkirálynő* felségsértésnek veheti velőgyújtó andalgását s nem őt választja maga mellé udvarhölgynek, hanem azt a két emberhódítónak született *rokokót*. Ugy is lett! Ezen elszomorodott a helikoni levegőn nevelkedett fantázia; átkot mondott rájuk, hogy: „isten mentsen meg szemetek nyilatától minden embert, a ki nem férjete, míg csak fiatalok lesztek.“ Ugy meghatott ez a relativ átok, hogy föltünőbb alakok iránt szives ítéletét kértem, mert láttam, hogy igen fölesavart hangból fantáziál. Sajnálom, hogy kivezetés közben letaposták a sleppjét s az, hogy magával vigyen a kadrobba, már az ő fantáziájával se férvén meg, csak annyit mondott egy vidéki ismeretlen nőre: „kár hogy még két ujjnyival nem vágta jobban ki a mellét; legalább mindjárt nem írjuk ide a többit.“

lagtam fel a lépcsőn, szemközt velem egy köpcös, téli kabátos uri ember pedig lefelé. Két lépcsőnyi távolság volt közöttünk, midőn a köpcös uri ember hirtelen megcsuszlik, annyi ideje sem volt hogy kezeit a kabát zsebjeiből kivehesse, és elkezd a nehéz test gurulni lefelé a meredek lépcsőzeten. A másik pillanatban azonban egy merész ugrással előtte termettem és sikerült kabátja szárnyánál feltartóztatni a biztos haláltól, mert 16 lépcsőn fokozott sebességgel egy súlyos testnek végig gurulni, philologus létemre is birtam annyi megállapítási képességgel, hogy itt okvetlenül halálnak kell bekövetkezni.

Megvolt mentve. Igaz, hogy kissé bizony furesa posztóban voltunk, mert kabátja szárnyánál fogva mint valamely denevér logott kezemben, s alig-alig birt talpra állani, már majd engem is magával rántott, ha nem vigyázok jobban magamra; végtére még is sikerült talpra állítani, minden komolyabb baj nélkül, csupán az orrán látszott meg egy kissé, hogy érintkezésben állott a lépcsőkkel.

— Köszönöm uram, nagyon köszönöm — dörmögött midőn már szilárd talajt érezett lábai alatt — kinek hálálhatom meg ez önfeláldozó készséget?

— Ezt kötelességből tettem, mert úgy hiszem

Tekintetes Szerkesztő úr!

A megtartott zombori nőgyuleti álarcos bálnak házalózsido maszkja a kisededovó javára áruba bocsájtott tárgyakból, a legnagyobb erőfeszítés mellett csupán 5 frt 12 krnyit volt képes elárusítani.

Levonva ebből azoknak bolti vételárát 2 frt 10 krt, marad a kisededovó javára tiszta haszon 3 frt 2 kr.

Hogy a tárgyak olcsósága (1—30 kr.) és nagy választéka (29 kr. bolti ára, 45 nemű több mint 200 tárgy) mellett, több be nem folyt; — ez nem az elárusítón mullott, kinek hátára illesztett plakatum is az elárusítás jótékony célját nagy betűkkel jelezte.

Midőn a fenti összeget kerekszámban 4 fitra kiegsziteném, kérem ezt, az *álarc névtelenségének* megóvása végett, a tekintetes szerkesztőség útján rendeltetése helyére juttatni, és ennek megtörténtét az elárusító igazolására becses lapja hasábjain a vevők tudomására juttatni.

Szabadska, 1880. január 23.

Honfiui tisztelettel

A házaló zsidó maszkja.

Hogy a pénzt átszolgáltattuk rendeltetése helyére bizonyítja e

N y u g t a

Oszt. ért. 4 forint azaz négy forint oszt. ért.-ben, melyeket alólírott a t. „Bácska“ szerkesztő urtól, a f. hó 20-án tartott álarcos tánevigalom alkalmával a há-

ilyen esetben más is megtette volna, különben én Sztahojek Dániel tanárjelölt vagyok

— Én meg Boroczka Thádé háztulajdonos — ezzel vége volt az egésznek. Én szobámba siettem, ő pedig, nem tudom hova, mert nem néztem hátra.

Tehát ma egy életet mentettem meg, ezen szavakkal vettem magam pamlagomra, és elkezdtem gondolkozni, az én szép ismeretlenemről. Istenem mért nem volt inkább Boroczka uram helyett a kedves ismeretlen a lépcsőkön, mért nem inkább annak életét mentettem meg!? Istenem, istenem, akkor ugrottam volna még csak nagyott, a minőt azokon a lépcsőkön földi halandó nem próbált, s mint ragadtam volna meg gyengéden s még is erősen, mint szoritottam volna magamhoz, hogy vagy megmentem, vagy pedig együtt halunk meg, oh e gondolat egészen elszédített.

Milyen szép, milyen nagyszerű lett volna így együtt meghalni, mennyit beszéltek volna majd rólunk az ujságok

— Ezen ábrándozásaimból ajtómom való kopogtatás riasztott fel.

(Folyt. köv.)

zaló zsidó maszkja által elárusított cikkek tiszta jövedelme fejében hogy felvettem, ezennel elismerem és köszönettel nyugtatom.

Kelt Zomborban, 1880. évi január 26-án.

Esztergamy Borbála,
egyleti elnök.

Különféle.

Kinevezés. Stverteczky Ferenc pécsi kataszteri igazgatósági számtiszt a zombori adófelügyelő mellé I. oszt. számtisztté neveztetett ki.

A polgármester közhírré teszi, hogy a katonai sorshuzás február 8-án lesz. Kívánjuk az érdekletteknek, hogy mindnyájan az utolsó számot húzzák!

„**A Ferencz csatorna** igazgatósága a zombori vasuti fahidat leromboltatja és egy új szerkezetű vashidat fog helyébe építtetni.“

Jauch Ferencz tanító ur Lenke leányát február hó 7-én vezeti oltárhoz Szaich Lajos ur Palánkáról. Fogadják legjobb kívánatainkat.

Tűz. F. h. 27-ikén délelőtt az apatini söresarnokban (Horváth-féle házban) tűz ütött ki, mely csakhamar elfojtatott.

Halálozás. F. hó 25-én kísértük örök nyugalomra Szabadka János vendéglőst. Tömerdek nép, a társadalom minden rétege volt képviselve a közkedveltségű öreg temetésén. Nem csoda, hisz számosan nemcsak zomboriak, hanem vidékiek sok jó órákat töltöttek vendéglőjében a humoros öreg élcei mellett; sokan ismerték gazdagok és szegények, kiknek jóltevője volt. Az elhunyt a régi elmúlt jó időkből való volt; a pénzes emberek nála hoztak áldozatot Bacchusnak. A régi jó

Pattantyúk.

Az álarcos bálból.

Egy ismeretes uzsorás megszólít egy csinos hölgyecskét.

- Mi van a kalamárisodban kedves maszkom?
- Tinta. Mi lenne más?
- Fekete?
- Mint a te *lelked*.

* * *

Párbeszéd:

- Engem nem ismerhetsz...
- Ki tudja?
- Mert én nem idevaló vagyok.
- No nem *ide!*

* * *

- Hát Pánta hol maradt?
- Otthonn. Gyakorolja magát a (v)ivásban.

* * *

A handlé oda somfordál egyik szent atyához:

- Papom fogadd e stólat...
- Mi ez?

Kibontja; — hát egy *mider* volt.

idők elmúltak, a pénz is kevesebb lett, az öreg Szabadka is meghalt, a társadalmi viszonyok is Zomborban megváltoztak. Áldás lebegjen porai fölött!

† **Sztrilich Sándor** hunyt el 52 éves korában. Temetése f. hó 27-én d. e. 10 órakor általános részvét mellett ment véghez. Az elhunyt multja viszontagság teljes volt. Halála által ismét egygyel fogyott azoknak száma, kik a magyar alkotmány fegyveres védői voltak, ugyanis 48-ban honvéd kapitány volt. Béke poraira!

A nőegyleti bál bevétele 594 frt 31 kr, kiadása 184 frt 31 kr levén, tiszta jövedelmül 410 frt ékes összeg marad. Felülfizettek: Alföldy Gedeon 1 frt, Barthal József és neje 10 frt, Belt S. 1 frt, Bittermann Nándor 1 frt, Esztergamy Borbála 2 frt, Esztergamy Hermina 2 frt, Esztergamy Károly 2 frt, Falcione Gusztáv 1 frt, Fejér Gyula 100 frt (mond száz frt), Gromon Dezső 2 db aranyat, Groeschmidt 1 frt, Hrabovszky 60 kr, Jerász 1 frt, Kass N. 2 frt, Kórics Eszter 1 frt, Markovics M. 1 frt, Mautner S. 1 frt, N. N. (gondoljanak engem!) 71 kr, Paulovits 1 frt, Perkovátz 3 frt, Roheim 1 frt, Sándor Béla 4 frt, Schmausz Endre 3 frt, Spitzer Mór 3 frt, Stanimirovits Pál 1 frt, Stein Márk 2 frt, Szakácsy Ferenc 1 frt, Virter Károly 1 frt, Volf J. 1 frt, Zsuffa Vince 1 frt.

A helybeli jótékony nőegylet az ifjusági bál tiszta jövedelmeképen céljaira beszolgáltatott 31 frt 80 krért a pártoló és rendező közönségnek ezennel nyilvánosan mond köszönetet.

A helybeli „Polgári Casinó“ f. hó 25-én tartotta évi tisztválasztó közgyűlését. Megválasztattak szavazattöbbséggel: elnöknek Gertinger Adolf, tizenötödéször (ezen évszámhoz nem kell kommentár); alelnöknek Schöffner József; jegyzőnek Dr. Molnár István Lajos; pénztárnoknak Heindlhoffer Róbert; első gondnoknak Luky ny. százados; második gondnoknak Purmann Alajos egyhangulag; választmányi tagokul: Tárczay, Reif, Thim, Dr. Wolf, Pekánovics Imre, Husvéth, Stein, Fernbach, Fejér, Riedl, Vuics, Molnár ügyvéd, Schöffner, Dr. Havel, Szól, Középesy, Bittermann, Pribil, Valter, Belt S. Ezen névsor alapján reméljük, hogy városunknak ezen legéletrevalóbb egyesülete, a nyilvánosság előtt is igazolni fogja a hozzá fűződött hazafias reményeket.

A kaszinó-egyleti dalárda által február hó 10-én, húshagyó kedden, a „Vadászkürt“ nagytermében rendezendő farsangi dalestély műsora a következő: 1) A vén bogár. Veit H. V.-tól. Előadja a dalárda. 3) Mért nem házasodik a sógor? Népdalokból férfikarra szerkesztette Bieber Gyula. 3) Béka-kantáté. Hennigtől. 4) Farsangi prédikáció. (Egy ifjú agglegény panaszai.) Szavalja dr. Molnár István úr. 5) Das polnische Judenquartett. Neumann Emiltől. Előadják: Pinkelesz, Jeitelesz, Isak Scholem és Moses Hersch. 6) Ünnepi kantáté. Genée Richardtól. Zenekarral. — Az előadást tánc követi. Kezdeté nyolcadfél órakor. Belépő jegyek ára 80 krajcár, s Falcione Gusztáv úr kereskedésében előre is válthatók.

A kik mint alapító vagy pártoló tagok óhajtják a dalárda céljait elősegíteni, azok az egylet elnökénél, pénztárnokánál, illetőleg az egylet bármely tagjánál jelentkezhetnek.

Az alapítók, kik egyszermindenkorra legalább 50 frtot fizetnek, a dalárda által saját céljaira rendezendő minden előadást, a pártolók pedig, kik egy évre 2 frt 50 krt fizetnek, a folyó évben 4 u. n. alapszabályszerű dalestélyt, melyek közül legalább kettő tánc-

cal lesz egybekötve, ingyen látogathatnak. Walter Nándor dalárda elnök.

Apatinban f. hó 24-én Schmausz Endre főnöksége mellett igen sikerült bál tartatott, melyre, dacára, hogy nem küldtek meghívókat a vidékre, számos vendég jelent meg. Punczmann G., Alföldy J. (Zomborból) Szabácsy A. (Bezdnából) és Knézy B. kisasszonyokat jelenti tudósítónk a sok közül kiváló szépeknek. A négyest 40 pár járta. Ha minket is meghívtak volna, 41 páran járhatták volna.

A zombori kereskedelmi ifjuság január hó 31-én megtartandó zártkörű tánevigalmára, a meghívók már szétküldték. (Jegyek előre válthatók Falcione Gusztáv és Joanovics Sava urak kereskedésében) Kik nétan meghívót nem kaptak, és ilyenre igényt tartanak, sziveskedjenek a fentnevezett cégekhez fordulni.

A kulai ifjuság 1880. év február hó 10-én a polgári olvasó egyesület helyiségében álarcos tánevigalmat rendez. Beléptidij: személyjegy 1 frt, — családjegy 3 frt o. é.

Az „almási Casino“ könyvtára javára f. évi január hó 31-én saját helyiségében tombolával egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez, melyre t. e. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Beléptijegy ára családonként 2 frt, személyenként 1 frt, egy tombclajegy ára 20 kr. A bál kezdődik esteli 8 órakor.

A kis-hegyesi ifjuság január hó 28-án az ottani vendéglő nagytermében az izr. iskola felszerelésére zártkörű tánevigalmat rendez. Beléptidij 50 kr. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések hirlapilag nyugtattatnak.

A helybeli takarékpénztár f. évi febr. 22-én tartja tisztválasztó gyűlését.

Az apatini takarékpénztár f. év január hó 25-én a takarékpénztári helyiségben tartotta az idej rendes közgyűlését. Az intézet a lefolyt 1879. évből összes forgalma 1070275 frt 11 kr. volt. Osztalék minden 50 frtos ideiglenes részvényre 5 frt, mely 10 százalék kamatozásnak felel meg.

A B.-Kulai takarékpénztár X. évi rendes közgyűlését f. év február hó 21-én délután 2 órakor az ottani városháza termében fogja megtartani. — A takarékpénztár összes forgalma az 1879. évben 3048426 frt 34 kr volt. — 509 részvényre mely után 80 százalék fizettetett be osztalék mint tiszta nyeresemény részvényenként 12 frt o. é.

Sobri Basi, bűvész, vasárnap a „Vadászkürt“-ben produkálta magát. Ha valami híres ember volna, nagyra lehetne előadásával, mert mutatványai nem sikerültek — már pedig nagy embereknek gyenge oldalai híresek. Vigasztalhat bennünket az, hogy csak németül tud; őt meg az, hogy plakátjait magyarul adta. Sajnos, hogy ilyesmi nálunk újdonság számában jár.

Vitéz Kalmáné asszonyom, K. Hegyesen, megesezt az, ami Éván is megtörtént precedens képen... hogy meghalt a férje. Nagyobb baj volt ennél reá nézve, hogy a rosz nyelvek mérgezést kerestek az esetben. Az orvosi vélemény ugyan az ellenkezőt konstatalta; de Stern Fülöp, akkoriban magyar állampolgár, tele beszélte a jó asszony fejét azzal, hogy még a pörnek vége nincs, a gyanu alul csak a megyei főorvos oldozhatja föl. Gyenge esze után rá is ment a lépre, bejött Jákob utódjával Zomborba — a főorvos elé. Fülöp fogott itt valami magaszörű jordányarcot s azzal kerek száz forintért ki is adatta írásban, hogy az asszony ártatlan, mint a kánnai menyegző.

Azonban a mondva csinált főorvos nem tudván bele nyugodni az osztokódási arányba, mely szerint ő csak 30 frtot kapott, Fülöp pedig 70-et, följelentette az utóbbit a kapitányságnál. Meg is csípték a polgártársal, amint épen ferblizgetett, a Vadászkürtben és 69 frt 75 krt megtaláltak nála; őt magát pedig oda kísérték, ahol kules mögött eszik a gabelfröstököt.

Dukász Sandor az enyém és tied fogalmakat annyira összezavarta, hogy Szabadkáról Zomborba hozta a más 20 frtját. A kapitányság, nem tehetvén arról, hogy nem ment Amerikába, a szőlőkben elfogta s átutaltvá nyozta szűkebb honába.

Fokapitányunk a városi mérnök kíséretében megvizitálta a két gőzmalom s kivált a Beltét rendben találta; a gőzfürdőnél azonban hiányokat tapasztalt s azoknak orvoslása iránt ismeretes erélyével intézkedett.

Farsang levén, a koldusok is vigadnak, még pedig szinte éjjel, mint az urak. De mindig azt a hibát követik el a közrend ellen, hogy nem jelentik be murijukat a kapitánynak; ez meg vakon ragaszkodva elveihez, tegnapelőtt 25, tegnap 13 és ma éjjel 8 darabot megmentett a herbergi kvártélyfizetés gondjaitól.

— **A három Lázár.** Magyarban a gyámoltalant csufolják Lázárnak Vászity, Gyulinác és Vukomanov Lázár — tres fajúnt collegium — nem ilyen szabású. Bikár mérnöktől és Pelagits Vászótól nyersen akarván eltávolítani a pulykapecsenyét, rajtacsipettek s Goldschmidt Márk helybeli pálinkafőzőnél, mint orgazdánál, az ő cikkeik megtaláltatván, közkölségen való lakásra találtattak érdemeseknek. Prytanceumjuk a kapitányi börtönben van.

— **Köszönjük** gondos fokapitányunknak, hogy a marhavásárt a megyeház mögötti járatlan térre helyezte át. Városban, hol fával tüzelnek, kétszeresen kellemetlen volt a szarvasmarhák házelőtti állomásozása.

Egy kitünő szaklap. A Debreczenben megjelenő „Kereskedelmi Lapok“ czimű szakközlöny második száma is beküldetett hozzánk, a mint azt gondos figyelemmel átolvastuk, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ezen kitünő szakavatottsággal s általánosan elismert nevű szaktekintélyek közreműködése mellett szerkesztett lap, hivatva van kereskedői körökben valóban nagy hűzdogot pótolni. Kereskedelmi iránycikkein felül művelődési-, ismeretterjesztő, sőt mulattató részekben is annyira bővelkedik, hogy ezen hazánkban eddig egyedül álló vállalat pártolását olvasóinknak, de különösen kereskedőinknek s a kereskedő ifjuságnak (segédeknek) kiváló figyelmébe ajánlani indítatva érezzük magunkat.

Taborszky és Parsch zeneműkereskedésében új zenemű jelent meg „Láz-polka“ név alatt.

Beküldetett. A nőegyleti bálon több rendtelenség fordult elő, u. m.: 1. Az intézők, hogy bizonyos, maguknak előjogokat formáló, asszonyok émelgyős kívánságának elég legyen téve, a cigányok helyére is adtak ki jegyeket s így ők — elég helytelenül — leszorultak a különben is szűk terembe. 2. Bizonyos úrhölgyek fölvezették a 3 forintos karzatra 1 forintos jeggyel bíró vendégeiket. Ilyesmikkel a publicumot insutálni nem szabad büntetlenül. Most általában róttuk meg e visszaéléseket, jövőre neveket mondunk.

Felelős szerkesztő: RADICS GYÖRGY.

Laptulajdonos s kiadó: Bittermann Nándor.